

Självständigt arbete i fördjupningsämnet svenska
15 högskolepoäng, grundnivå

Skrivutveckling i grundskolan

Writing development in elementary school

Otilia Noelle

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i årskurs
4-6, 240 högskolepoäng
Slutseminarium 2026-03-01

Examinator: Karin Jönsson
Handledare: Anna von Knorring

Abstrakt

Syftet med den här kunskapsöversikten är att undersöka vad forskning funnit gällande vilka faktorer som används i undervisningen för att gynna elevers skrivutveckling. Kunskapsöversikten är skriven utifrån frågeställningen: Vilka faktorer i undervisningen gynnar enligt forskning elevers skrivutveckling? Syftet är också att jag som lärare ska fördjupa mig i hur jag kan främja elevers skrivutveckling och för att synliggöra forskning kring skrivutveckling.

Översikten använder sig av tio empiriska studier där olika viktiga aspekter lyfts fram, som till exempel lärarens roll, digitala verktyg och olika skrivstrategier. Metoden för att välja ut de olika studierna som valts kommer att lyftas i min kunskapsöversikt. De olika studierna undersöks både ur elevers och lärares perspektiv. Därefter presenteras de tio valda artiklarna som jag använt mig av för att besvara frågeställningen.

Resultatdelen visar att tre olika huvudfaktorer påverkar elevers skrivutveckling, det är lärarens roll, digitala verktyg och olika skrivstrategier. En tydlig, anpassningsbar lärarroll där formativ bedömning görs, att eleverna får lagom med hjälp. Även att öka motivationen, textkvalitet och inkludering med hjälp av digitala verktyg. Studierna visar också att en differentierad undervisning, där olika skrivstrategier kombineras ger bäst förutsättningar för att gynna elevers skrivutveckling.

Keywords/nyckelord: differentierad undervisning, digitala verktyg, grundskola, skrivstrategier, skrivutveckling.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställning	6
3. Begrepp	7
3.1 Skrivutveckling	7
3.2 Self-Regulated Strategy Development (SRSD)	7
3.3 Differentierad undervisning	8
3.4 Variationsteorin	8
3.5 Kommunikativt skrivande	8
3.6 Processkrivande	8
3.7 Skrivsvårigheter	9
3.8 Formativ och summativ bedömning	9
4. Metod	10
4.1 Relevansgranskning och kvalitetsgranskning	11
4.2 Presentation av valda vetenskapliga artiklar	11
4.3 Analysmetod	15
5. Resultat	17
5.1 Lärares roll vid skrivutveckling	17
5.2 De digitala verktygens påverkan	18
5.3 Olika skrivstrategier	19
6. Slutsats och diskussion	21
6.1 Slutsats	21
6.2 Diskussion	22
7. Referenser	25
8. Bilaga 1.	28

1. Inledning

Skolinspektionen skriver i en rapport *Mer varierad läs- och skrivundervisning kan öka motivation och intresse* (Skolinspektionen 2015, s.2) att förmågan att läsa och skriva är en förutsättning för nästan allt lärande. De betonar även att forskningen visar att om eleven har en god läs- och skrivförmåga bidrar det till ett ökat lärande i alla ämnen. Rapporten visar att undervisningen varken stimulerar eller utvecklar elevernas skrivande tillräckligt. Den pekar däremot på vikten av att kunna skriva, läsa och tala. Detta påverkar språket för att kunna kommunicera, tänka och lära, vilket resulterar i att kunna klara sig i samhället.

Caroline Liberg, Jenny Wiksten Folkeryd och Åsa af Geijerstam (2010) skriver i sin bok *Utmana, utforska, utveckla! Om läs- och skrivprocessen i skolan* att forskning visar att uppgifter där skrivandet ingår, ökar lärandet mer än om man endast läser. Skrivandet är en stor del av mellanstadiet och lärare förväntar sig att de flesta elever ska bemästra skrivandet. I kursplanen för svenska står det att både tal- och skriftspråket är mycket viktigt att utveckla för att kunna kommunicera, tänka och lära. Det står också att undervisningen ska ge elever förutsättningar att utveckla tal- och skriftspråk för att kunna uttrycka sig i olika sammanhang och för olika syften. Med hjälp av undervisningen ska eleverna också få förutsättningar för att skapa och bearbeta olika texter både enskilt och tillsammans med andra (Skolverket, 2025).

Det finns både elever som tycker om att skriva och det finns elever som inte tycker om att skriva av olika anledningar. Det kan bland annat vara anledningar som att elever inte upplever det som tillräckligt motiverande eller beror på läs- och skrivsvårigheter, som gör att det blir mer kämpigt för dem. Enligt Skolinspektionens granskning (2015) så riskerar båda de här elevkategorierna att tappa motivationen om de inte får det stöd eller de utmaningar som de behöver. Det finns olika metoder för lärare att undervisa i skrivutveckling, det kan vara grammatik, skrivprojekt med riktlinjer och även där eleverna endast ska skriva egna berättelser utan några riktlinjer. Sen finns det elever som redan bemästrar att skriva, hur kan de utvecklas vidare?

Att elever tappar motivationen, får för lite stöd eller tillräckliga utmaningar är anledningen till att jag i den här kunskapsöversikten vill ta reda på vilka faktorer som påverkar i grundskolan för att gynna elevers skrivutveckling.

Utifrån valda artiklar visar denna kunskapsöversikt på de faktorer som påverkar i grundskolan för att gynna elevers skrivutveckling. Den här kunskapsöversikten har en koppling till lärarprofessionen då skrivning är en betydelsefull del av grundskolan och skolans styrdokument.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med den här kunskapsöversikten är att undersöka och sammanställa vad forskning visar kring vilka faktorer i undervisningen som gynnar elevers skrivutveckling i grundskolan och därmed synliggöra denna och ta med i lärarprofessionen.

- Vilka faktorer i undervisningen gynnar enligt forskning elevers skrivutveckling?

3. Begrepp

Här nedan kommer en sammanfattning kring de olika begrepp som kommer att tas upp i den här kunskapsöversikten.

3.1 Skrivutveckling

Skrivutveckling är det begrepp som kommer användas mycket i den här kunskapsöversikten. Därför är det ett begrepp som behövs förklaras mer. Barbro Bruce (2019, s.193) skriver i boken *Att bli lärare i svenska* att skrivutveckling är att kunna uttrycka sig begripligt i text. Hon påtalar även vikten av att skriftspråket hela tiden utvecklas. Enligt Inger Fridolfsson (2008, s. 143) i hennes bok *Grunderna i läs- och skrivinlärning* så går skrivutvecklingen igenom olika stadier, som börjar med pseudoskrivning, där eleven låtsasskriver, för att sedan övergå till logografisk skrivning, där eleven har lärt sig skriva av ord som den känner igen. Därefter kommer alfabetisk- fonemisk skrivning, som innebär att eleverna skriver ljud för ljud. Nästa är ortografisk skrivning, där eleven skriver utan att fundera på vilka bokstäver som används i ordet och skrivningen har blivit automatiserad. Sista steget i skrivprocessen är morfologisk skrivning, vilket innebär att eleven då är medveten om de olika reglerna som finns inom skrivandet.

3.2 Self-Regulated Strategy Development (SRSD)

I artikeln *Teaching writing strategies with tiered supports for middle school students with and without special needs: a case study* (Nanho Vander Hart & Mara Power 2022) innebär begreppet self-regulated strategy development (SRSD) att eleverna ska uppnå sex olika steg, det är utveckla bakgrundkunskap, diskutera, modellera, memorera, stödja den och oberoende prestation. När eleverna nått upp till det sjätte steget har eleverna lärt sig använda målsättning och självutvärdering av sina skrivprestationer.

3.3 Differentierad undervisning

Differentierad undervisning innebär att planera lektionens innehåll efter varje elevs behov. Det skulle kunna vara att använda annat material och/ eller andra tillvägagångssätt. Det belyser även Ulf Jederlund (2023, s. 2) i *Inkludering och skolans kultur*. Han skriver att läraren i varje lektionsplanering ska lägga upp undervisningen utifrån varje elevs förutsättningar.

3.4 Variationsteorin

Mona Holmqvist Olander (2022) skriver i *Ett variationsteoretiskt perspektiv på lärande* att variationsteorin innebär att när ett lärandemål planeras så ska undervisningen varieras och presenteras med lagom variation med likheter och skillnader för att synliggöra det viktiga, så att eleverna ska förstå och urskilja det kritiska innehållet och därmed också förstå ämnet med en fördjupad förståelse.

3.5 Kommunikativt skrivande

I artikeln *Teaching writing in primary education: classroom practice, time, teachers beliefs and skills* (Saskia Rietdijk, Daphne van Weijen, Tanja Janssen & Huub van den Bergh 2018) introduceras begreppet kommunikativt skrivande som att skrivaren måste anpassa sin text till mottagaren enligt Flower och Hayes (1981). Det är för att mottagaren ska förstå och kunna ta till sig texten.

3.6 Processkrivande

I artikeln *Teaching writing in primary education: classroom practice, time, teachers beliefs and skills* (Rietdijk, S., van Weijen, D., Janssen, T., & van den Bergh, H. 2018) presenteras processkrivande där elevernas texter ska bestå av planering, utkast och revidering. Janet Emig (1967) skriver att det är flera steg för att utveckla texterna. Flower och Hayes (1981) har skapat en modell för processkrivande. Det är fyra steg där det första är planering, det andra

steget är utkast, det tredje steget är revidering och det fjärde steget innebär redigering som syftar på grammatik och språkliga detaljer.

3.7 Skrivsvårigheter

Skrivsvårigheter är också ett begrepp som dyker upp i kunskapsöversikten. Enligt Specialpedagogiska skolmyndigheten (2026) innebär det svårigheter med att skriva. Det kan bero på olika orsaker som till exempel neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, kognitiva svårigheter eller bristfällig undervisning.

3.8 Formativ och summativ bedömning

Maria Westman (2019, s.175) skriver i boken *Att bli lärare i svenska* att formativ bedömning innebär att framåtsyftande utveckla elevernas kunskaper. Det görs alltså under arbetets gång där tanken är att eleverna ska lära sig och utvecklas mer samt att se vad nästa steg i utvecklingen för eleverna är. Formativ och summativ bedömning handlar om att ge återkoppling till eleven. Westman skriver också att summativ bedömning då är motsatsen, det som ges i slutet av uppgiften, till exempel för att sammanfatta vad eleverna lärt sig inom ett område. Det är mer en slags bedömning av kunskapsnivå.

4. Metod

I den här delen av kunskapsöversikten beskrivs vilka sökningar jag använt mig av för att hitta passande källor. Nedanstående förklaras hur processen gick till, hur jag granskade källorna och även varför jag valde nedanstående källor. I tabell 1 presenteras sökorden och sökträffarna som är grunden för kunskapsöversikten.

Jag började med att ha läst andras självständiga arbete på grundnivå för att jag skulle få förståelse hur ett sådant arbete ska vara strukturerat. Därefter började jag göra mina sökningar. Jag skrev sökorden "writing development" och "middle school" på databasen ERC "Education Research Complete". Där sökte jag texter inom Peer review och från 2013 - 2023. Jag tog även full text och engelska. Jag fick då upp 58 olika texter. Jag valde 2013 -2023 för att jag ville ha aktuell forskning som inte var äldre än tio år, eftersom det kommer ny forskning hela tiden samt för att minimera antalet artiklar. Jag ville även ha tillgång till full text för att kunna läsa hela artikeln. Här valde jag också engelska då det fanns artiklar på andra språk som inte var användbara för mig. Genom att läsa abstraktdelen valde jag därmed ut en artikel som jag tyckte var relevant för min kunskapsöversikt.

Jag sökte även på databasen SwePub för att få svenska artiklar. Där sökte jag på sökordet "Skrivutveckling". Sedan sökte jag på referegranskat. Då fick jag fram 39 texter. Jag fick här inte fram artiklar som var relevanta när jag skrev in sökordet "mellanstadiet". Därför fick jag istället välja ut de artiklar som passade för min kunskapsöversikt. Här sökte jag först inom årtalen 2013-2023 men det fanns inte så många som passade in på min frågeställning. Därför valde jag till slut att inte ha något särskilt årtal på SwePub.

Sedan sökte jag även på databasen ERIC "Education Resources Information Center". Där skrev jag in sökorden "promote", "writing development" och "middle school". Jag sökte på 2013-2023, peer-review och full text. Här valde jag att göra samma sökning som på ERC, men att även lägga till sökordet "promote". När jag gjorde det på ERC fick jag inte fram det jag var ute efter men på ERIC fick jag fram åtta artiklar. Efter att jag läst några artiklar som jag inte tyckte stämde in på frågeställningen, gjorde jag en ny sökning på SwePub. Då skrev jag in sökordet "Skrivundervisning i grundskola". Jag hade även här referegranskat och då kom det upp två artiklar.

Jag gjorde även fler sökningar på ERC. Då sökte jag på sökorden "Writing development" och "primary education". Där valde jag också peer-review, full text och 2013-2023. Då fick jag fram 44 artiklar.

Efter att ha läst andras självständiga arbete fick jag lite förslag på synonymer på sökord. Då sökte jag på ERC. Sökorden jag använde mig av var "Elementary education", "Learning strategies" och "Writing". Jag använde mig också av Peer-review, full text, 2013-2023 och engelska. Då fick jag fram 18 stycken artiklar.

De här ovanstående sökningarna gjorde jag 30/12-2023.

4.1 Relevansgranskning och kvalitetsgranskning

När jag fått fram sökningarna valde jag att gå på rubrikerna som intresserade mig och passade min kunskapsöversikt. Därefter valde jag att läsa abstraktdelen för att noggrannare undersöka om det ytterligare passade in på min kunskapsöversikt. Därefter läste jag artiklarna på djupet som gav svar på min frågeställning och som lyfter faktorer som gynnar elevers skrivutveckling. De artiklar jag valde ut är de som tydligt behandlade skrivutveckling. I något fall togs även studier med som inte exakt motsvarade årskurserna 4-6, utan i årskurs 1 och och 7-8, men de bidrog med relevanta perspektiv på skrivutveckling.

Kvalitetsgranskningen gjordes genom att de valda artiklarna var peer review-granskade, vilket innebär att de har blivit vetenskapligt granskade innan de har publicerats. Jag granskade även om artiklarna hade observationer, intervjuer och experiment. Studier med datainsamling bedömdes ha högre trovärdighet. Jag granskade även att de var relevanta och relativt aktuella, alltså inte äldre än tio år.

4.2 Presentation av valda vetenskapliga artiklar

Jag har valt att använda mig av nedanstående artiklar i mitt fördjupningsarbete, eftersom jag anser att texterna stämmer överens med innehållet i min kunskapsöversikt.

Teaching writing strategies with tiered supports for middle school students with and without special needs: a case study är skriven av Nanho Vander Hart & Mara Power (2022). Den handlar om olika undervisningsstrategier där elever med och/ eller utan skrivsvårigheter ska få rätt hjälp för att utveckla sin skrivning. Frågan i den här studien är hur användningen av nivåindelad stöd påverkar skrivprestationer hos elever med olika behov? I fallstudien tar de upp olika stöd som är individanpassade för eleverna för att utveckla elevernas skrivning på bästa sätt oavsett skrivsvårigheter. Den här studien har inte gjorts i årskurs 4 -6 utan i en åttonde klass tillsammans med två lärare. Författarna skickade ut deltagarsamtycke till föräldrar för att eleverna skulle kunna delta. De har även använt sig av observationer, skrivprov och enkäter. Därefter har de använt sig av data från tre elever som deltog och som sedan analyserats för att hitta mönster och effekter i form av de olika nivåerna av stöd. Resultatet visar fördelen med differentierad undervisning som utvecklar elevernas skrivutveckling samt att stöd på rätt nivå visar förbättring i elevernas skrivprov.

Catharina Tjernberg (2011) undersökte i en licentiatavhandling *Specialpedagogik i skolvardagen: En studie med fokus på framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande* läs- och skrivlärande, alltså både inläring och utveckling inom läsning och skrivning. Här utgår Tjernberg utifrån specialpedagogiska synpunkter där hon undersöker olika faktorer och strategier för att utveckla elevers läs- och skrivförmåga. Den här licentiatavhandlingen riktar sig också utifrån strategier för att hjälpa elever med särskilda behov. Tjernberg har intervjuat lärare, elever i årskurs 1-5, specialpedagoger och även gjort observationer i klassrummet. Tjernberg har följt fyra olika klasser under två år. Även dokument och undervisningsmaterial har analyserats. Resultatet visar olika faktorer som är viktiga för att utveckla elevers läs- och skrivutveckling. De olika faktorerna är individanpassat material, samarbete mellan lärare och specialpedagoger, tidig och kontinuerligt stöd och positiv lärmiljö.

Att hjälpa eller stjälpas? Om lärarinteraktion och lärarstöd för skrivande i skolan har Karolina Wirdenäs (2013) skrivit. Hon skriver i sin artikel om hur viktigt det är med rätt lärarstöd vid undervisning i skrivande. Hon nämner det som en balans mellan att inte ge för mycket stöd men inte heller för lite. Alltså om det hjälper eller stjälper eleverna i sin skrivning. Frågeställningen i artikeln är hur olika typer av lärarstöd påverkar elevernas skrivförmåga? I den här artikeln analyserar Wirdenäs interaktionen och lärarens roll för att främja eleverna i sin skrivutveckling. Wirdenäs har gjort klassrumsobservationer samt

intervjuer med tre lärare samt elever. Det är en lärare i årskurs 7 som senare är central i studien. Videoinspelningar, elevtexter och anteckningar används också i studien. Resultatet visar både positiva och negativa effekter beroende på hur mycket stöd läraren ger eleverna. Wirdenäs skriver att uppmuntran till självständigt tänkande kan främja skrivutvecklingen.

Sun, Zhong; Yang, Xian Min och Han, Ke Kang (2016) skriver i sin artikel *An Extensive Reading Strategy to Promote Online Writing for Elementary Students in the 1:1 Digital Classroom* om en undersökning där frågan är om digitala verktyg påverkar skrivningen. Här testas de en strategi med hjälp av läsning online för att se om det främjar digitalt skrivande. Frågeställningen lyder hur en omfattande lässtrategi kan påverka elevers online-skrivning i en digital lärmiljö? I den här studien deltog trettionio elever i årskurs 5 från en skola i Kina. De delades därefter in i tre olika grupper, där två av dem var kontrollgrupper och en var experimentgrupp. Det var endast en lärare. Undersökningen gjordes under en tvådagarsperiod. Den här studien visar hur läsförståelse och skrivande har en koppling och hur de påverkar varandra.

Artikeln *Att undervisa om berättelseskrivande i årskurs 3 och 4 - med variationsteorin som redskap* har Anja Thorsten (2019) skrivit. Undersökningen använder sig av variationsteorin som ett pedagogiskt verktyg för att utveckla undervisningen i berättelseskrivande. Genom att använda sig av den här teorin skapar läraren en differentierad undervisning som främjar elevernas skrivutveckling. Den här studien utfördes i Sverige hos 9- och 10 åringar. Datan som samlats in är elevtexter, intervjuer och inspelade lektioner. Det samlades in 26 elevtexter och sex elever intervjuades. Därefter genomfördes en learning study i två årskurs tre klasser och i tre årskurs fyra klasser. Då samlades 197 texter, sex elevintervjuer och 19 timmars filmat material in. Den här artikeln ger konkreta förslag som visar hur eleverna kan främja sin skrivutveckling, några exempel är varierande struktur, feedbackprocesser, modellering, reflektion och diskussion.

Grade one peer and teacher feedback on student writing är skriven av Shelley Stagg Peterson och Christine Portier (2014). Den här artikeln handlar om hur lärarens stöd påverkar elevernas skrivutveckling samt om kamratbedömning. Här lyfter studien hur läraren har lagt in kamratrespons i sin undervisning och lärt eleverna hur de ska ta emot och ge respons till sin kamrat. Efter det har de undersökt förändringarna eleverna gjort i sin skrivutveckling. Den här studien gjordes i en årskurs ett tillsammans med en lärare i Kanada. Vid 13 tillfällen

var forskarna ute i klassen. Här använde forskarna sig av ljudinspelningar och fältanteckningar under tiden de observerade läraren. Läraren använde sig av formativ bedömning under skrivningens gång, där eleverna fick respons både muntligt och skriftligt. Eleverna hade muntlig respons när de använde sig av kamratresponsen. I studien tog de fotografier av texterna både före och efter feedbacken för att se resultatet. Studien visar på fördelarna med kamratbedömning och lärarens stöd under tiden texterna skrivs, för att gynna elevernas skrivutveckling med hjälp av formativ bedömning.

Artikeln *Effect of digital writing instruction with tablets on primary school students writing performance and writing knowledge* har Ahmet Yamaç, Ergün Öztürk och Neset Mutlu (2020) skrivit. Den här artikeln handlar om en studie med digitala verktygs påverkan. Här har några elever fått använda sig av papper och penna medan några elever fått använda sig av surfplattor när de skriver berättelser. Den här undersökningen gjordes i Turkiet, i fyra stycken årskurs fyra klasser. Det var 96 elever som deltog, varav två klasser med 47 elever var kontrollgrupper och fick skriva med penna och papper. De andra två klasserna, med 49 elever, fick skriva med surfplattor. Studien utfördes under en vårtermin på läsåret 2018-2019. Den här studien visar digitala verktygs påverkan på elevernas texter.

Teaching writing in primary education: Classroom practice, time, teachers beliefs and skills. är skriven av Saskia Rietdijk, Daphne van Weijen, Tanja Janssen & Huub van den Bergh (2018). Artikeln handlar om en studie som gjordes i nederländska grundskolor. Studien gjordes på 61 lärare från 45 olika grundskolor. Forskarna var i olika klasser från årskurs 4-6. De studerade tre olika lärandestrategier: det var kommunikativt skrivande, processkrivande och skrivstrategiundervisning. De undersökte även hur mycket tid som gick åt att skriva, lärarnas kunskaper inom skrivundervisning och lärarnas roll i undervisningen. Det genomfördes även enkäter, intervjuer och även över 100 lektionsobservationer. Studien genomfördes i två omgångar under två läsår. Under den andra gången tillkom det nya lärare. Utifrån den här studien visar det sig att de tre olika strategierna användes för lite. Även att elevernas tid för att skriva var låg för att kunna utvecklas mer. Studien föreslår mer utbildning och stöd för lärarna gällande elevers skrivutveckling.

Gunilla Sandberg, Tina Hellblom-Thibblin och Anders Garpelin (2015) har skrivit artikeln *Teacher's perspective on how to promote children's learning in reading and writing*. Den handlar om lärarnas syn på både läsning och skrivning i tidig ålder. Artikeln tar upp att

lärarna använder många differentierade strategier. Lärarna ansåg att extra stöd prioriteras mer hos äldre elever än hos de yngre eleverna och att det då beror på läs- och skrivsvårigheter redan från ung ålder. Studien har genomförts genom inspelade intervjuer med 18 grundskollärare till årskurs 1- 3. Intervjuerna varade ungefär 45 till 90 minuter. Det är lärare från 11 olika skolor i två olika kommuner i Sverige. Resultatet i den här undersökningen visar att lärarna använde sig av många olika metoder som till exempel smågrupper, individuella övningar och visuellt hjälpmedel. Intervjuerna med lärarna resulterade i att lärarna reflekterar mycket kring sin undervisning och försöker kombinera övningarna med kreativa uppgifter för att gynna elevers skrivutveckling. De menar också att om skrivsvårigheter upptäcks tidigt kan lärarna anpassa undervisningen utifrån varje elevs behov så tidigt som möjligt.

Improving literacy skills through learning reading by writing: The iWTR method presented and tested är skriven av Annika Agélii Genlott och Åke Grönlund (2013). Den handlar om en studie där eleverna skulle utveckla sin läsning och därmed sin skrivning med hjälp av digitala verktyg. De använder sig av en metod som heter iWTR- metoden (integrated write to read). Den går ut på att lära sig läsa genom att skriva. Den här studien utfördes i Sverige på 87 elever i årskurs 1. Kontrollgruppen bestod av 46 elever och testgruppen bestod av 41 elever. Tre lärare var delaktiga i testgruppen. Undersökningen varade i ett år och den skulle mäta prestationer systematiskt inom skrivning och läsning. De använde sig av tester som Skolverket tagit fram och rekommenderat. De analyserade också texterna som eleverna skrivit. Forskarna hade också observationer och elevutvärderingar. Eleverna i studien arbetade i par och använde sig av datorer, där en berättade vad den andra eleven skulle skriva och sen skiftade de. Efter att de skrivit så diskuterade och utvecklade de texterna tillsammans i helklass och tillsammans med lärare. Resultatet visar att eleverna i testgruppen utvecklade sin skrivning, gällande både stavning och meningsbyggnad. Eleverna blev även mer motiverade och engagerade att utveckla sin skrivning när de hade digitala verktyg.

4.3 Analysmetod

Efter att presenterat alla tio artiklar så använde jag mig av empiristyrd tematisk analys för att tematisera artiklarna utifrån de upprepade begrepp som framkom i artiklarna och därmed få en struktur och tydligare få fram resultatet utifrån de olika forskningarna. Enligt Aida Alvinus, Anders Borglund och Gerry Larsson (2023) skriver de i sin bok *Tematisk analys*,

din handbok till fascinerande vetenskap utgår en empiristyrd tematisk analys från vad som framkommer i datamaterialet under analysens process. De tio artiklarna har noga lästs igenom och under läsningens gång urskiljdes återkommande teman utifrån vilka begrepp som återkom. De olika teman är: lärarens roll vid skrivutveckling, de digitala verktygens påverkan och olika skrivstrategier som gynnar elevernas skrivutveckling. På så sätt bestämdes tre teman till kunskapsöversikten.

5. Resultat

I det här kapitlet presenteras resultatet utifrån frågeställningen med olika teman. De olika teman är lärarens roll vid skrivutveckling, de digitala verktygens påverkan och olika skrivstrategier som gynnar elevernas skrivutveckling.

5.1 Lärarens roll vid skrivutveckling

Tre av de utvalda artiklarna poängterar samstämmigt lärarens avgörande roll i elevernas skrivutveckling, men de betonar olika aspekter av denna påverkan. Wirdenäs (2013) fokuserar på balansen mellan stöttning och självständighet, medan Peterson och Portier (2014) lyfter fram vikten av formativ bedömning och kamratrespons. Tjernberg (2011) betonar istället en inkluderande undervisning med en positiv tro på elevernas förmåga.

I Wirdenäs (2013) studie påtalas att lärarens förmåga att balansera hjälp och självständighet är avgörande för elevernas utveckling. Hon påpekar att för mycket vägledning kan skapa förvirring, medan för lite kan leda till osäkerhet. Dessutom framhåller hon vikten av att läraren behärskar språkliga drag både i tal och skrift, för att instruktionerna ska vara tydliga. En strukturerad undervisning, där eleverna får en tydlig ram för skrivandet och arbetar med tankekartor, bidrar enligt henne till en mer genomtänkt och organiserad skrivprocess. Peterson och Portier (2014) lyfter också fram lärarens betydelse, där deras undersökning fokuserar på feedbackens roll i skrivutvecklingen. De visar att formativ bedömning från läraren under skrivprocessen samt kamratrespons främjar elevernas skrivande. Genom att ge formativ bedömning ger läraren varken för mycket eller för lite stöd. Lärarens feedback inriktas på textens struktur, stavning och språkriktighet, medan kamratresponsen fokuserar på innehållet. En viktig aspekt i deras studie är att responsen ges muntligt och att läraren även kommenterar elevernas feedback till varandra för att ytterligare stötta deras skrivutveckling på en lagom nivå.

Tjernberg (2011) delar synen på lärarens centrala roll, där hennes undersökning lägger särskild vikt vid att alla elever, inklusive de med skrivsvårigheter, ska kunna utveckla sitt skrivande. Både Wirdenäs (2013) och Tjernberg (2011) betonar att en lärare som har en positiv tro på elevernas förmåga och arbetar med tydliga mål skapar en gynnsam lärmiljö.

Enligt Tjernberg (2011) är en framgångsrik undervisning beroende av en lärare som kan anpassa sig till undervisningssituationen och elevernas behov och därmed balansera hjälp och självständighet som Wirdenäs (2013) studie också pekar på.

Sammanfattningsvis visar dessa studier att lärarens roll är avgörande för elevernas skrivutveckling, men de belyser olika nyckelkomponenter. Wirdenäs betonar balansen mellan stöd och självständighet, Peterson och Portier fokuserar på responsens betydelse, medan Tjernberg framhäver vikten av en inkluderande och stöttande lärarattityd. Tillsammans ger dessa perspektiv en helhetsbild av hur lärare kan skapa en effektiv skrivundervisning genom att vara tydliga, stödjande och anpassningsbara på en lagom nivå för att gynna elevernas skrivande.

5.2 De digitala verktygens påverkan

De tre utvalda artiklarna nedan pekar på att de digitala verktygen påverkar positivt till att gynna elevernas skrivutveckling. Genlott och Grönlund (2013) visar att iWTR-metoden (integrated write to read) bidrar till längre texter med bättre struktur, tydligare innehåll och mer bearbetat språk. De framhåller också att digitala hjälpmedel som talsyntes och tangentbord ökar inkluderingen, men att elevernas förmåga att interagera med verktygen är avgörande för framgång. Yamaç et al. (2020) bekräftar denna syn. De fokuserar specifikt på surfplattors roll i skrivundervisningen. De genomförde en studie där en kontrollgrupp använde papper och penna medan en experimentgrupp skrev digitalt. Experimentgruppen fick bekanta sig med programvaran i förväg, vilket visade sig öka motivationen och effektiviteten i skrivandet. Precis som Genlott och Grönlund (2013) skriver så kunde eleverna dela sina texter och ge varandra respons via en digital plattform, vilket ytterligare stöttade deras skrivutveckling och även ökade inkluderingen. Yamaç et al. (2020) använde papper, penna och surfplattor i sin undersökning medan Genlott och Grönlund (2013) och Sun et al. (2016) använde olika hjälpmedel på de digitala verktygen. Sun et al. (2016) undersöker digitala verktyg genom konceptet extensive reading (ER), specifikt en digital version kallad OFFER (objective-focused fast extensive reading). Denna metod integrerar läsning och skrivning och syftar till att utveckla elevernas skrivfärdigheter genom att bygga upp deras ordförråd och

motivation. Studien visar att denna kombinerade läs- och skrivstrategi bidrar till elevernas skrivutveckling och förstärker deras förmåga att interagera med digitala texter.

Sammanfattningsvis belyser dessa studier att digitala verktyg, oavsett om det handlar om iWTR-metoden, surfplattor i skrivundervisningen eller integrationen av läsning och skrivning genom OFFER, spelar en viktig roll i att främja elevernas skrivutveckling. De digitala verktygens inkluderande natur och deras möjlighet att öka interaktionen med texten lyfts fram som centrala faktorer. Studierna understryker att digitala verktyg, när de används på ett genomtänkt sätt och med erfarenhet, är en effektiv resurs för att gynna elevernas skrivfärdigheter.

5.3 Olika skrivstrategier

Fem av de utvalda studierna ger en samlad bild av olika strategier som kan gynna elevernas skrivutveckling. Hart och Power (2022) betonar vikten av SRSD-skrivning (Self-Regulated Strategy Development), som kombinerar strategiinlärning med självreglering. Genom fem tydliga steg (förberedelse, diskussion, modellering, stöd och självständighet) förstärks elevernas förmåga att bli mer självständiga i sitt skrivande. Thorsten (2019) lyfter också vikten av att elever får kunskap om olika texttyper och använder variationsteorin för att befästa denna kunskap. Hennes forskning visar att differentierad undervisning, genom strategier som varierad struktur, feedbackprocesser, modellering, reflektion och diskussion, kan bidra till elevernas skrivutveckling. Detta perspektiv delas av Tjernberg (2011), som även betonar vikten av specialpedagogiska insatser för att inkludera alla elever, även de med skrivsvårigheter. Hon framhåller att en differentierad undervisning där gestaltning, muntlig framställning, struktur och anpassade uppgifter ingår, är avgörande för att möta elevernas varierande behov. Rietdijk et al. (2018) bidrar däremot med en bredare analys genom att undersöka tre specifika strategier: kommunikativt skrivande, processkrivande och skrivstrategiundervisning. Deras resultat visar att skrivundervisning generellt ges för lite tid, och att kommunikativt skrivande sällan involverar tydlig feedback eller en specifik mottagare. Processkrivande visade positiva effekter när eleverna uppmuntrades att utveckla och revidera sina texter, medan undervisning i skrivstrategier var begränsad. Rietdijk et al. (2018) föreslår ökade insatser i form av skrivkurser och utvecklingsprogram för att stärka

lärarnas förmåga att undervisa i skrivprocesser. Sandberg et al. (2015) adderar ytterligare ett perspektiv genom att belysa brister i kommunikationen mellan förskoleklass och årskurs ett gällande skrivutveckling. Studien visar att lärare använder sig av olika strategier men att det ofta saknas en enhetlig struktur för att främja läs- och skrivutveckling. En viktig kritik i studien är att extra stöd ofta ges sent i skolan, snarare än att förebygga svårigheter i tidig ålder. Då har det använts för lite stöd i tidig ålder som Wirdenäs (2013) tog upp i sin studie.

Sammanfattningsvis visar dessa fem studier att en kombination av strategier är nödvändig för att effektivt främja elevernas skrivutveckling. SRSD-metoden betonar självreglering, variationsteorin och differentierad undervisning förstärker elevernas förståelse för olika texttyper, medan processkrivande och skrivstrategiundervisning kan förbättras genom ökad lärarutbildning. Slutligen lyfter Sandberg et al. (2015) vikten av en tydligare struktur i övergången mellan tidiga skolår för att främja en kontinuerlig skrivutveckling. Dessa studier pekar på att en balanserad, strukturerad och anpassad undervisning är central för att möta elevernas skilda förutsättningar och behov.

Sammanfattningsvis visar de tio studierna att de tre olika teman, lärarens roll, de digitala verktygen och olika skrivstrategier, är viktiga för att gynna elevers skrivutveckling. De flesta studiernas resultat visar att en differentierad undervisning gynnar elevernas skrivutveckling eftersom alla elever lär sig på olika sätt. Alla studier har fokuserat på elevers skrivutveckling där resultatet visar på olika sätt för att gynna skrivutvecklingen. Forskarna har fokuserat på olika nyckelkomponenter för att gynna utvecklingen inom skrivning. Wirdenäs (2013), Peterson och Portier (2014) och Tjernberg (2011) belyser vikten av lärarens viktiga roll. Genlott och Grönlund (2013), Yamaç et al. (2020) och Sun et al. (2016) pekar på de digitala verktygens påverkan. Hart och Power (2022), Thorsten (2019), Tjernberg (2011), Rietdijk et al. (2018) och Sandberg et al. (2015) resultat visar på olika skrivstrategier för att gynna elevers skrivutveckling.

6. Slutsats och diskussion

I det här kapitlet skrivs först slutsatsen där frågeställningen besvaras utifrån resultatet. Därefter kommer en diskussion där konsekvenser tas upp utifrån ämnet och yrkeslivet. Sist lyfts även metodvalet.

6.1 Slutsats

Slutsatsen är det kapitel där jag besvarar min frågeställning utifrån det resultat som kunskapsöversikten kommit fram till.

Resultatet visar att lärarnas didaktiska val är viktiga för att stödja elevers skrivutveckling. Det belyser Wirdenäs (2013), Peterson och Portier (2014) och Tjernberg (2011) i sina studier. Resultatet visar att eleverna bör få lagom med hjälp i sin skrivning. De ska inte få för mycket hjälp men inte för lite heller. Det tas också upp att läraren behöver ha en tydlig struktur kring skrivningen. En annan viktig faktor utifrån lärarens roll handlar om feedbacken eleverna bör få för att kunna utveckla sin skrivning. Den bör ges formativ för att eleverna ska kunna utveckla sin skrivning under tidens gång och inte summativ, alltså till exempel när texten lämnats in och ska bedömas. En annan viktig faktor som lärare är att också att tro på sina elever, har läraren tro på dem så blir det också lättare för eleven att tro på sig själv. I de tre studierna belyser alla hur viktig lärarens roll är, som att vara tydlig, stödjande och anpassningsbar är olika faktorer som är viktiga att ha med sig som lärare.

Det har även framkommit att digitala verktyg har en positiv påverkan för att utveckla skrivutvecklingen. Det lyfter Genlott och Grönlund (2013), Yamaç et al. (2020) och Sun et al. (2016) i sina studier. Genlott och Grönlund (2013) skriver att genom att använda sig av digitala verktyg blir texterna mer bearbetade och längre. Där finns hjälpmedel som talsyntes och tangentbord som hjälper eleverna att utveckla sin skrivning. Sun et al. (2016) skriver att de använder sig av hjälpmedlet OFFER, som också räknas som ett hjälpmedel där elevernas texter utvecklas. I Yamaç et al. (2020) studie så tycker eleverna att användandet av digitala verktyg motiverar dem att skriva längre och mer utvecklade texter. Utifrån de tre studierna så visar forskarna att det är positivt med digitala verktyg men däremot så lyfter Genlott och

Grönlund (2013) att eleverna behöver lära sig att interagera med de digitala verktygen för att det ska vara gynnsamt för skrivutvecklingen.

En annan slutsats från de här studierna är att det finns många olika skrivstrategier och en bra grund är att kunna använda sig av differentierad undervisning för elevers olika förutsättningar. Hart och Power (2022), Thorsten (2019), Tjernberg (2011), Rietdijk et al (2018) och Sandberg et al (2015) skriver om olika effektiva skrivstrategier för att utveckla elevers skrivutveckling. Däremot lyfter alla en differentierad undervisning som den mest effektiva strategin. Hart och Power (2022) lyfter SRSD-skrivning. Den innebär att eleverna ska lära sig under tiden av sitt eget skrivande och syftar på att eleverna ska bli mer självständiga i sitt skrivande. Thorsten (2019) lyfter den differentierade undervisningen där eleverna ska få kunskaper om olika slags texter för att kunna förstå skillnaden på texterna. Tjernberg (2011) skriver också om differentierad undervisning som till exempel gestaltning, muntlig framställning, struktur och lagom svåra uppgifter. Rietdijk et al (2018) har använt sig av tre olika strategier, kommunikativt skrivande, processkrivande och skrivstrategiundervisning. Forskarna lyfter här förbättringspunkter för de lärare som var med i studien. Förbättringspunkterna är att ge feedback, följa upp elevers utveckling och använda sig av steg för steg i skrivprocessen. Sandberg et al (2015) skriver i studien hur viktigt det är med struktur för elevernas skrivutveckling samt ett bra samarbete mellan pedagogerna redan från tidig årskurs till senare årskurser.

De olika faktorerna jag fann är tydlig struktur, formativ bedömning, lagom mycket hjälp, tro på eleverna, motivation med hjälp av digitala verktyg men framförallt differentierad undervisning.

6.2 Diskussion

Diskussionen tar upp vilka konsekvenser slutsatserna kan ha för ämnet och yrkeslivet, samt diskuterar metodvalet.

Letandet av artiklar som endast innefattade mellanstadiet försvårades eftersom många av artiklarna riktade sig till mer än mellanstadiet. Därför blev det istället att generellt undersöka vad som gynnar elevernas skrivutveckling i grundskolan. Forskningen har också inriktat sig

på både läs- och skrivutveckling då det enligt många forskare hör ihop, vilket gjort det svårt att hitta artiklar som endast handlar om skrivutveckling. Därför handlade de utvalda artiklarna om både läs- och skrivutveckling som jag sedan tog ut det som var relevant för att gynna elevernas skrivutveckling.

Hur resultaten påverkar oss som lärare är väldigt användbart i min yrkesprofession. Utifrån de tre olika teman som är lärarens roll, de digitala verktygens påverkan och olika skrivstrategier som lyfts är det tre viktiga aspekter för att gynna elevernas skrivutveckling. Lärarens roll som tydlig, stödjande och anpassningsbar är viktig för att gynna elevernas skrivutveckling. När det gäller de digitala verktygens påverkan finns det olika åsikter. Det är intressant hur ovanstående studier belyser hur positivt det är med digitala verktyg. Det finns forskning som säger att det är en bra aspekt men det finns också forskning som säger att det är viktigt att använda penna också för att inte glömma finmotoriken. När det gäller olika skrivstrategiers gynnsamhet för elevernas skrivutveckling så visar resultatet utifrån den här kunskapsöversikten att en differentierad undervisning är det bästa för eleverna. En differentierad undervisning är bra i all undervisning då olika strategier passar olika elever. Det skulle bli svårare för både elever och lärare att endast köra på samma strategi hela sin lärarkarriär.

Kopplat till inledningen där det uppmärksammas hur elever som redan behärskar att skriva texter på en hög nivå ska kunna fortsätta att utvecklas. Kunskapsöversikten visar att genom formativ feedback, differentierad undervisning, lärarens roll och användandet av digitala verktyg kan elever fortsätta främjas ytterligare. Detta möjliggör en undervisning som är anpassad efter elevens behov och förutsättningar. Den här kunskapsöversikten har gett mer kunskap kring hur man gynnar elevers skrivutveckling.

Denna kunskapsöversikt som nu visar på vad forskning anser är viktiga faktorer för att gynna elevers skrivutveckling har gett mer kunskap som lärare kan ta med sig i sin yrkesroll. Framtida fördjupad forskning inom området som intresserar mig är på vilket sätt man kan öka elevernas erfarenhet och kunskap kring de digitala verktygen. Det hade även varit spännande att följa en lärare under en längre tid för att se hur läraren jobbar med skrivundervisning och skrivutveckling. På vilket sätt jobbar läraren med stöd, digitala verktyg och vilka strategier använder lärarna sig av. Då hade det även framkommit hur eleverna utvecklats under tid. Att

få höra elever och lärares syn på skrivundervisning med hjälp av till exempel enkäter och intervjuer hade gett mer kunskap för att fortsätta fördjupas i skrivundervisningen.

Då jag genom det här arbetet läst mycket kring läsutveckling, så har det framkommit att läsning och skrivning har stor påverkan på varandra då mycket av forskningen handlar om både läs- och skrivutveckling. Därför hade det varit av intresse att undersöka på vilket sätt läsning och skrivning påverkar varandra och hänger ihop samt att lära hur läsutvecklingen sker på bästa sätt. Här hade det också varit lärorikt att följa en lärare som jobbar med läs- och skrivutveckling. Även här hade det varit av intresse att använda sig av enkäter och intervjuer med både elever och lärare för att få bådats perspektiv.

7. Referenser

Alvinus, A., Borglund, A., & Larsson, G. (2023). *Tematisk analys: Din handbok till fascinerande vetenskap*. Studentlitteratur.

Bruce, B. (2019). Den språkliga sårbarheten utmanar och utvecklar pedagogiken. I C. Liberg & J. Smidt (Red.), *Att bli lärare i svenska* (s. 193). Liber.

Emig, J. (1967). *Writing as a mode of learning*. *College Composition and Communication*, 18(2), 122–128.

<https://doi.org/10.2307/356095>

Fridolfsson, I. (2008). *Grunderna i läs- och skrivinlärning*. Gleerups.

Genlott, A. A., & Grönlund, Å. (2013). Improving literacy skills through learning reading by writing: The iWTR method presented and tested. *Computers & Education*, 67, 98–104. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.03.007>

Holmqvist Olander, M. (2022). *Ett variationsteoretiskt perspektiv på lärande*. Skolverkets Lärportal.

<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P03WCPLAR171610>

Jederlund, U (2023). *Inkludering och skolans kultur*. Skolverkets Lärportal.

<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P03WCPLAR176653>

Liberg, C., Wiksten Folkeryd, J., & af Geijerstam, Å. (2010). *Utmana, utforska, utveckla! Om läs- och skrivprocessen i skolan*. Gleerups.

Peterson, S. S., & Portier, C. (2014). Grade one peer and teacher feedback on student writing. *Education* 3–13, 42(2), 180–193.

<https://doi.org/10.1080/03004279.2012.670256>

Rietdijk, S., van Weijen, D., Janssen, T., & van den Bergh, H. (2018). Teaching writing in primary education: Classroom practice, time, teachers' beliefs and skills. *Journal of Educational Psychology*, 110(5), 640–663. <https://doi.org/10.1037/edu0000237>

Sandberg, G., Hellblom-Thibblin, T., & Garpelin, A. (2015). Teachers' perspective on how to promote children's learning in reading and writing. *European Journal of Special Needs Education*, 30(3), 399–414. <https://doi.org/10.1080/08856257.2015.1046738>

Skolinspektionen. (2015). *Mer varierad läs- och skrivundervisning kan öka motivation och intresse*.

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2015/varierad-las--och-skrivundervisning/mer-varierad-las-skrivundervisning-kortrapport.pdf>

Skolverket. (2025). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (reviderad 2025, upplaga 3).

<https://www.skolverket.se/getFile?file=13296>

Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2026). *Läs- och skrivsvårigheter*.

<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/las--och-skrivsvarigheterdyslexi/>

Sun, Z., Yang, X. M., & Han, K. K. (2016). An extensive reading strategy to promote online writing for elementary students in the 1:1 digital classroom. *Computer Assisted Language Learning*, 29(4), 793–814. <https://doi.org/10.1080/09588221.2014.974860>

Thorsten, A. (2019). Att undervisa om berättelseskivande i årskurs 3 och 4 – med variationsteorin som redskap [*Nordic Journal of Literacy Research*].

<https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1462146/FULLTEXT01.pdf>

Tjernberg, C. (2011). *Specialpedagogik i skolvardagen* [Licentiatavhandling, Stockholms universitet].

<https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:398784/FULLTEXT03.pdf>

Vander Hart, N., & Power, M. (2022). Teaching writing strategies with tiered supports for middle school students with and without special needs: A case study. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 66(2), 169–176. <https://doi.org/10.1080/1045988X.2021.2016568>

Westman, M. (2019). Formativ bedömning, bedömning för lärande. I C. Liberg & J. Smidt (Red.), *Att bli lärare i svenska* (s. 175). Liber.

Wirdeñas, K. (2013). Att hjälpa eller stjälpa? Om lärarinteraktion och lärarstöd för skrivande i skolan. I tidsskriften *Språk och stil*. (s.59-84)
https://www.academia.edu/23508935/Att_hj%C3%A4lpa_eller_stj%C3%A4lpa_Om_l%C3%A4rarinteraktion_och_l%C3%A4rarst%C3%B6d_f%C3%B6r_skrivande_i_skolan

Yamaç, A., Öztürk, E., & Mutlu, N. (2020). Effect of digital writing instruction with tablets on primary school students' writing performance and writing knowledge. *Computers & Education*, 157, 103981. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.103981>

8. Bilaga 1.

Datum	Databas	Sökord	Begränsningar (år, peer-review ...)	Antal träffar	Valda artiklar (utifrån relevans för frågeställning)
30/12-2023	Education Research Complete (ERC)	Writing development AND Middle school	2013-2023, peer-review, full text, engelska	58	<i>Teaching writing strategies with tiered supports for middle school students with and without special needs: a case study</i>
30/12-2023	SwePub	Skrivutveckling	Refereegranskat	39	<i>Specialpedagogik i skolvardagen. Att hjälpa eller stjälpas? Om lärarinteraktion och lärarstöd för skrivande i skolan.</i>
30/12-2023	ERIC via EBSCO	Promote AND writing development	2013-2023, peer-review, full text	8	<i>An Extensive Reading Strategy to Promote Online Writing for Elementary Students</i>

		AND Middle school			<i>in the 1:1 Digital Classroom.</i>
30/12-2023	SwePub	Skrivundervisning i grundskola	Refereegranskning	2	<i>Att undervisa om berättelseskivande i årskurs 3 och 4- med variationsteorin som redskap.</i>
30/12-2023	Education Research Complete (ERC)	Writing development AND primary education	Peer-review, full text och 2013-2023	44	<i>Grade one peer and teacher feedback on student writing</i>
30/12-2023	Education Research Complete (ERC)	Elementary education AND Learning strategies AND writing	Peer-review, full text, 2013-2023 och engelska	18	<i>Effect of digital writing instruction with tablets on primary school students writing performance and writing knowledge.</i> <i>Teaching writing in primary education: Classroom practice, time, teachers beliefs and skills.</i>

				<p><i>Teacher's perspective on how to promote children's learning in reading and writing.</i></p> <p><i>Improving literacy skills through learning reading by writing: The iWTR method presented and tested.</i></p>
--	--	--	--	--